

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XX-Nr. 962

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Vineri 27 septembrie 1968

4 pag. 25 bani

Răspunderile ce ne revin

Noul an școlar debutează sub semnul unor profunde înnoiri structurale, ca urmare a aplicării Directivelor Comitetului Central al P.C.R. din aprilie 1968, privind dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului și a Legii care asigură cadrul juridic al înfăptuirii acestor Directive. Cele două documente includ dimensiunea școlii românești în dimensiunea istorică a prezentului socialist avîntat spre neîncetată ascensiune.

Școala reprezintă o instituție unitară, în care are loc un proces organic de formare a tinerii generații în concordanță cu dinamica socială. E parte integrantă a realităților noastre socialiste, una din valorile noastre materiale și spirituale cele mai scumpe. Ca om al școlii, care trăiește aceste momente de puternic avînt create de Directive, în substanța și în pluralitatea sensurilor lor, nu-mi este ușor să mă opresc doar asupra cîtorva aspecte. Voi încerca totuși, stăruind asupra înnoirilor ce se circumscriu sferei de activitate a liceului de cultură generală.

Așezarea învățămîntului liceal pe coordonatele tratate de Directive, îi deschid acestuia, amplu drumul unui progres care să tină pasul cu dezvoltarea necontenită a celorlalte domenii ale vieții sociale, a științei și tehnicii moderne.

În programele și manualele noi s-a operat o anumită selecție a cunoștințelor în raport cu posibilitățile de însușire ale elevilor, astfel încît realizându-se o creștere cal-

tativă a procesului de învățămînt, să se evite supraîncărcarea elevilor. Pe de altă parte, reconsiderarea planului de învățămînt în sensul reducerii unui număr de ore, astfel ca programul săptămînal al elevilor să nu depășească 30 de ore, ușurează munca școlară.

Reducerea numărului orelor de curs nu rezolvă însă problema supraîncărcării. Ea stă în mina profesorului! Depinde de capacitatea și măiestria lui ca reducerea de program să fie dublată de o doză mai rațională a cunoștințelor. Ce va trebui să urmărim cu precizie? Realizarea unei informări esențiale a elevilor, adică însușirea cunoștințelor fundamentale ale fiecărui obiect de învățămînt, structurate astfel încît să reflecte principalele direcții de dezvoltare ale domeniului respectiv. Gruparea materiei din programa de învățămînt în jurul ideilor și principiilor fundamentale ale acestuia este o primă operație pe care profesorul e necesar s-o facă în momentul cînd își întocmește planificarea calendaristică. Pe baza acestor idei-cheie, el va putea cuprinde diversitatea fenomenelor și noțiunilor și va crea premisele însușirii de către elevi a unui sistem unitar de noțiuni în care, treptat, se pot integra noile achiziții științifice și culturale.

Pentru acest considerent, am cerut profesorilor noștri să acorde o atenție specială corelării cunoștințelor predate în cadrul diferitelor ramuri ale unui obiect de învățămînt. De exemplu între cunoștințele de botanică, zoologie, anatomie și biologie, între cele de algebră, geometrie și analiză matematică, între diferitele perioade ale istoriei și istoriei literaturii ș.a. De altfel, profesorii din colectivul nostru conlucrează de mai mulți ani în direcția predării coordonate a unor discipline înrudite ca matematica și fizica, chimia organică și biologia, literatura latină, română și cea universală, pentru elucidarea unor filiații și înțelegerea valorilor originale etc.

O altă operație a predării permise înfăptuirea, în special în clasele superioare ale liceului, a unor sinteze ample, care conturează concepția științifică despre lume a elevilor și contribuie la elucidarea în spirit contemporan, a sensului fiecărei discipline.

Este poate locul să relievez că organizarea predării materiei, egalarea ei în timp, ca și adecvarea metodei este o chestiune esențială, care ne preocupă în momentul de față. Nu ne gândim, firește, numai la așternere pe hîrtie niște capitole și titluri de lecții, pentru a dovedi unei eventuale inspecții că materia din programă va fi parcursă ritmic, cît mai ales la munca de investigare a metodelor, de de-

cantare și răspîndire a aceluia care și-au dovedit eficiența. Atributul de „științific” alăturat „organizării” este aplicabil, mai mult chiar, intens solicitat și în domeniul activității didactice.

Exigențele unei predări moderne presupun o mare mobilitate metodică. Înțeleg prin aceasta, adecvarea rapidă și cu suptele specializată a metodelor și procedurilor din arsenalul fiecărei discipline la specificul cunoștințelor, la logica internă a fiecărei lecții înțeleasă ca unitate bine încheată.

Una din căile cele mai eficiente, întru realizarea acestui scop este, așa cum ne-a dovedit în repetate rânduri practica, întoarcerea către propria experiență a colectivului în care lucrăm. Cît privește colectivul nostru, în anii din urmă s-au făcut eforturi de cercetare a zestrei metodice acumulate de profesorii liceului. Mulți dintre ei sînt depozitari ai unei bogate și prețioase experiențe, preocupăți de aprofundarea specialității și de autoperfecționarea pedagogică. Polarizînd în jurul lor schimbul de experiență, s-a produs treptat acea iradiere salutară care a scurtat mult perioada de formare a cadrelor tinere și a înlesnit integrarea noilor veniți în cerințele colectivului. Receptarea vie prin asistență a experienței profesorilor prestigioși, schimbul deschis de opinii în privința procedurilor folosite conduc la clarificări utile, sînt bunuri cîștigate.

Prin această înnoire a experienței valoroase de la o generație de profesori la alta, rămîne neîntrerupt firul ce duce mai departe prestigiul unei școli în care se perpetuează durabil un anumit nivel de pregătire a promoțiilor de elevi.

Pledez pentru această modalitate de perfecționare colectivă tocmai pentru că la nivelul fiecărei cancelarii există asemenea posibilități. Ea devine cu atît mai actuală cu cît în acest an corpul didactic al liceelor s-a mărit considerabil prin existența clasei a XII-a. Numai la școala noastră au fost încadrați peste douăzeci de profesori noi.

Complexitatea predării moderne, necesitatea de a opera analize și sinteze, de a forma raționamentul inductiv, deductiv și analogic al elevilor, ca și realizarea unei mai strînse legături cu viața face ca „soluțiile de bun simț” să nu fie suficiente nici măcar cînd au la

Noua împărțire administrativ-teritorială a țării și sistematizarea localităților sătești creează condiții optime pentru ridicarea pe un plan superior a întregii vieți culturale a populației din mediul rural. În lumina acestei împărțiri, comuna devine o puternică unitate economică și social-culturală, cu posibilități multiple de valorificare a resurselor materiale și spirituale menite să confere satului socialist condiții reale de continuu progres și înflorire.

În ansamblul acestui proces, tînd seamă de hotărîrile Congresului al IX-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a partidului, de transformările care au loc în fizionomia actuală a satului, activitatea culturală de masă este chemată să aducă o contribuție sporită la satisfacerea cerințelor de formare multilaterală a omului contemporan, la procesul de integrare social-culturală și profesională a tîrînimii în raport cu noile solicitări impuse de ritmul civilizației moderne. Îmbinarea armonioasă a activității de difuzare a înaltelor valori ale creației culte cu stimularea creației populare și afirmarea valorilor materiale și spirituale ale poporului, introducerea în toate sectoarele de creație și difuzare a culturii la sate a unui înalt spirit de exigență, fundamentarea studiilor sistematice a fenomenelor sociale care au loc în viața satului, modernizarea activității în toate aşezămintele de cultură din mediul rural constituie cîteva din obiectivele fundamentale de mare însemnătate care stau în fața activității cultural-educative de masă la sate în perioada actuală.

Îmbrățișînd în sfera preocupărilor sale tot ce înseamnă fenomen de cultură și are implicații cu procesul de formare a conștiinței oamenilor, coordonînd activitatea tuturor factorilor locali care și dau contribuția la acest proces, cîmînul cultural s-a transformat în centrul vieții spirituale a satului. Pe aceste coordonate de bază se conturează și se desfășoară în prezent acțiunea amplă și diversă de satisfacere a cerințelor spirituale ale populației sătești și în acest cadru au loc pregătirile pentru perioada imediat următoare, care prin specificul ei oferă condiții optime de organizare și desfășurare a unei intense activități culturale la sate.

Este un lucru cunoscut și verificat de o îndelungată experiență în țara noastră că elementul dinamizator al activității culturale de masă la sate îl reprezintă intelectualitatea din mediul rural. Alături de condițiile noi create, de pătrunderea pe scară largă a elementelor de civilizație în viața tîrînimii, prezența și statornicirea la sate a unui detașament din ce în ce mai mare de intelectuali de cele mai diverse profesii și specialități reprezintă, fără îndoială, un factor important de progres, constituind în același timp o condiție optimă pentru amplificarea și diversificarea activității culturale de masă.

Un loc deosebit în realizarea acestei importante activități, parte integrantă a procesului de continuă înflorire a satului nostru socialist, îl ocupă corpul didactic, învățătorii și profesorii din mediul rural. Continînd firul unei valoroase tradiții ale cărei începuturi pot fi urmărite chiar înainte de vîștile cercuri culturale din perioada lui Spiru Haret, aceste cadre au răspuns și răspund cu entuziasm chemării partidului nostru de a contribui la îmbogățirea continuă a vieții spirituale a satului, la ridicarea nivelului de cultură al tîrînimii. Diversitatea pregătirii lor de specialitate și a aptitudinilor lor,

însoțite de competența psihopedagogică, faptul că specificul muncii în învățămînt presupune un contact permanent cu părinții, cu familia și în general cu colectivitatea, conferă cadrelor didactice posibilități deosebite în raport cu ceilalți intelectuali în ceea ce privește activitatea culturală desfășurată în rîndul adulților. Pe de altă parte, în concepția și practica actuală a procesului de formare a personalității umane, bazat pe principiul educației permanente, activitatea culturală în rîndul adulților reprezintă pentru învățătorii și profesorii o continuare firească, pe aț plan, cu alte metode și mijloace, a activității de bază pe care o desfășoară în școală. Iată de ce este important ca fiecare învățător, fiecare profesor de la sate să-și dea contribuția la munca culturală, în strînsă legătură cu pregătirea sa de specialitate, cu aptitudinile sale. În felul acesta aportul lor la satisfacerea cerințelor muncii culturale în rîndul populației sătești va fi cu adevărat creator, va avea eficiența scontată.

Specificul organizării vieții culturale a satelor, problematica largă a acestei activități în funcțiile de multitudinea laturilor educației comuniste oferă un cadru propice de acțiune educativă în rîndul adulților pentru toate cadrele didactice, de orice specialitate. Manifestările culturale organizate la cîmîn partidului și statului nostru, a realizării obținute de oamenii muncii în dezvoltarea construcției socialiste, a bogățiilor și frumuseților patriei, a momentelor importante din istoria poporului nostru, constituie pentru profesorii de istorie și geografie, de pildă, tot atîtea prilejuri de contribuție creatoare la activitatea culturală de masă, după cum propaganda cunoștințelor cultural-științifice, menite să le formeze tîrînilor o concepție înaintată despre natură și societate, oferă un larg teren de acțiune profesorilor de biologie, fizico-chimie sau științe sociale. Mișcarea artistică de amatori, cu diversitatea generurilor ei, constituie în același timp terenul unor posibilități nelimitate de contribuție pentru învățătorii, pentru profesorii de limbă și literatură română, de muzică, de desen sau de educație fizică în acțiunea de difuzare a valorilor artei culte la sate și de valorificare și promovare a creației artistice populare.

Sîntem în preajma pregătirii unor importante manifestări și acțiuni care, declanșate la sfîrșitul acestui an, vor continua și în anul următor, pentru a marca pe plan cultural-artistice a 25-a aniversare a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist. Acest eveniment trebuie să însemne încă de pe acum un puternic imbold pentru înviorarea, dezvoltarea și ridicarea pe un plan superior a întregii vieți spirituale ce pulsează în satele și orașele patriei.

Este neîndoios faptul că detașamentul larg al învățătorilor și profesorilor se va încadra cu entuziasm, încă de la acest început de an școlar, în acțiunea de înaltă îndatorire patriotică a ridicării culturale a poporului.

FLORIAN BANC
director adjunct în Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă

In bătălia recoltei lîceni s-au dovedit la înălțime

Un examen trecut cu notă maximă

Deși laconice (cînd e treabă nu prea ai timp de scris) veștile pe care le aflăm de la zecile de profesori, care își însoțesc elevii în bătălia tinerescă și entuziastă care se dă în zilele acestea pe întinsele cîmpuri pentru stringerea recoltei, constituie un amplu bilanț de succes.

Cele două săptămîni de școală — pentru că în esență este vorba de o școală a muncii — care se desfășoară pe ogoare s-au dovedit nu numai rodnice prin cantitățile mari de produse recoltate de elevi, dar și deosebite de tonice, de încălzire cu semnificații majore, cu potențe educative.

„La I.A.S. Roșeti — în lunca Ialomiței — 72 de tineri de la Liceul nr. 15 din București, conduși de profesorii lor au trecut cu nota 10 probele de vrednicie și entuziasm prin ajutorul pe care

l-au dat sîtenilor la depășirea porumbului. Colegii și colegele lor rămași în București care au muncit la un mare depozit de legume și fructe nu s-au lăsat nici ei mai prejos.

De la 10 septembrie, de cînd au început să lucreze la I.A.S. din Pitești, cei 360 de elevi ai liceului din localitate au strîns zilnic cîte 40 de tone de struguri și mere. Răspîndite pe zecile de hectare de viță rugine sau prin livezile parfumate, îngreuate de rod, grupule de elevi angajate într-o spontană întrecere, au muncit cot la cot cu muncitorii agricoli, dovedindu-se harnici și pricepuți. Drept mulțumire, conducerea întreprinderii agricole a trimis zilele trecute liceului o scrisoare în care laudă contribu-

ția adusă de elevi și feliicită pe toți profesorii lor. Aceleași frumoase aprecieri și calde mulțumiri pentru dovezile de harnicie și rîvnă ale elevilor au primit și profesorii de la Liceul nr. 1 din Mediaș și cei de la liceele din Zimnicea, Drăgănești Vlăsca, Alexandria, precum și din multe alte licee din țară.

Cele două săptămîni ale începutului de an școlar au însemnat pentru sutele și mîile de elevi, care au răspuns unanim PREZENȚ la această sarcină patriotică, un examen — un altul l-au dat în zilele vacanței pe șantierul tineretului — la care au obținut nota maximă. Este acesta nu numai meritul lor, dar și al școlii care i-a format și educat.

M. ROBEA

Prof. ZINA SIRBU
directoarea Liceului „Mihai Eminescu”
București

(Continuare în pag. a 3-a)

FORMAȚIA INTELECTUALĂ A PROFESORULUI CONTEMPORAN

Contrar unei impresii relativ răspîndite, se pare că tipul caracteristic al intelectualului epocii noastre nu este nici tehnocratul, nici părintele ordinarilor sau al reactoarelor nucleare, nici cel care investighează fantasticul domeniu, încă necunoscut, de la hotarele științelor clasice. O recentă cercetare de mare amploare, întreprinsă conjugal, sub egida O.N.U., de cîteva foruri internaționale de prestigiu, s-a ocupat de acele delimitări specifice pe care evoluția actuală a științei, culturii și tehnicii le-au creat în sfera intelectualității, a păturii sociale formată din deținătorii unor diplome universitare.

Constructorul și programatorul computerelor electronice, tehnologii proceselor automatizate de producție, atomistul, cercetătorul din institutele științifice specializate apar, în lumina rezultatelor acestei cercetări, drept tipuri clasice ale specialistului de înaltă calificare. Intelectualului de vastă orientare cultural-științifică din cel de al 7-lea deceniu al veacului XX, i se atribuie însă un profil cu totul

diferit. Cu mult avans, în fruntea clasamentului opiniilor despre tipul ideal al unui asemenea intelectual este situat cel care, avînd o calificare superioară într-un anumit domeniu, a reușit să dobîndească o viziune clară, de ansamblu, asupra principalelor științe exacte, aplicative, umaniste și sociale ce domină existența contemporană, să se orienteze asupra direcțiilor de evoluție ale acestora, fiind totodată un propagator activ al culturii. Deși această structură psihică nu este atribuită exclusiv al unei profesii, putînd îngloba reprezentanți ai unui număr foarte mare de activități intelectuale, ea corespunde totuși, în cea mai mare măsură și în proporție de masă, intelectualului desemnat sub denumirea generică de **corp didactic**.

Bineînțeles, profilul intelectualului de vastă cultură — adică, referindu-ne la cazul asupra căruia ne vom opri mai pe larg, al profesorului — este profund ancorat în contemporaneitate. Căci, așa cum nu poate exista o cultură atemporală sau imuabilă pe coordonatele istoriei societății umane, nu poate

exista nici un tip de intelectual atemporal.

Generațiile mai vîrstnice au trăit epoca de fascinație a enciclopediștilor, a acelor minți strălucite capabile să imagineze aproape toate cuceririle prețioase ale culturii, ale științei. Unii dintre noi, reprezentanți ai generațiilor de mijloc, am resimțit, prin intermediul personalității unor savanți profesori universitari, ecoul acestor fascinații, trăind totodată nostalgia zentului acestui tip de intelectualitate. Apusul lui răspunde însă pe deplin unor legături obiective ale evoluției societății. Astăzi, cînd într-un deceniu se acumulează mai multe date tehnico-științifice ori culturale decît înainte într-un tribu mileniu, cînd în 10 centimetri cubi de contacte electronice ale unui memorator cibernetic se înregistrează mai multe cunoștințe decît în circumvoluțiunile lui Pico de Mirandola, savantul umanist vestit pentru universalitatea culturii sale, apare clar că enciclopedismul este atît depășit cît și inutil.

A persevera în direcția enciclopedismului înseamnă fie o alunecare

pe panta unei formații culturale eclectice și de suprafață, fie o plafonare și o închistare în cunoștințele actuale la un moment dat, dar foarte curînd depășite. Evident, niciuna dintre aceste ipostaze nu caracterizează și nu trebuie să caracterizeze pe omul de la catedră.

Este acreditată, chiar și în cercurile adiacente învățămîntului, ideea că o dată cu progresul mijloacelor tehnice audio-vizuale moderne, cu pătrunderea amplă în învățămînt a televiziunii și laboratoarelor lingvistice, a mașinilor de învîțat și chiar a computerelor specializate, funcția profesorului capătă, din ce în ce mai mult, atribute tehnice, de mînuire a mijloacelor de învățămînt. Desigur, nici această imagine, văzută printr-un focar deplasat, nu conturează personalitatea reală a omului de la catedră ca intelectual și profesionist.

Care sînt deci reperele specifice, dimensiunile caracteristice ale intelectualului contemporanității, dimensiuni ce definesc pe educatorul deceniului nostru?

Se impune, credem, să cităm la

loc de frunte, printre atributele intelectuale ale educatorului, mobilitatea inteligenței și capacitatea de sinteză, elasticitatea în gîndire și lipsa de dogmatism. Iar pentru că nicăieri nu este mai adevărat ca în știință și cultura contemporană că fiecare adevăr descoperit deschide calea căutării unui nou adevăr, mai aproape de centrul volutei cunoașterii, a fi intelectual în epoca noastră presupune, dacă nu întuirea căilor evoluției ulterioare a științei, deplină receptivitate față de posibilitățile și perspectivele dezvoltării acestora.

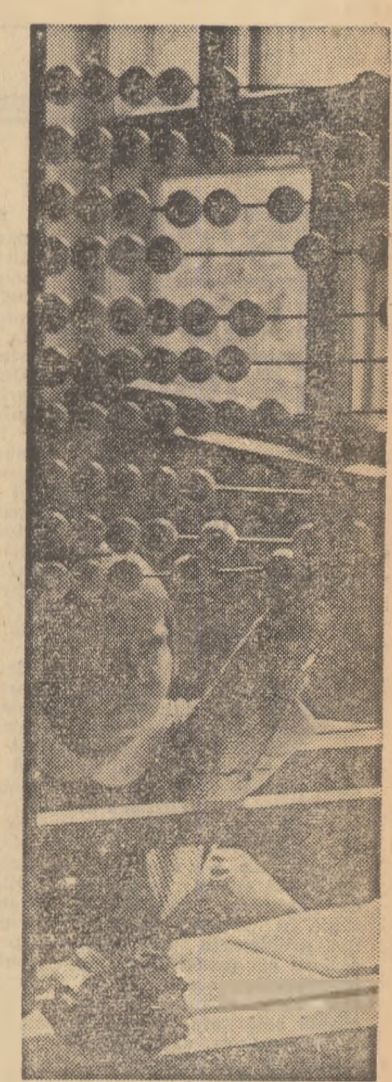
Formația intelectuală a omului de la catedră presupune patru componente științifice de bază: specialitatea a cărei predate o asigură, pedagogia, psihologia, filozofia. Desigur, în măsura posibilului, antrenarea profesorului în aria de activitate a echipelor de cercetători științifici este foarte binevenită. Ne gîndim, în această privință, în primul rînd la posibilitățile pe care le oferă o asemenea antrenare pentru continua reciclare și înnoire a cunoștințelor științifice de specialitate ale profesorului, deci la spo-

rirea capacităților lui de a îndruma, cu deplină competență și într-un spirit modern, procesul de pregătire a tinerelor generații. Oricare profesor trebuie însă să aibă, neapărat, capacitatea de a indica adolescenților aflați pe băncile școlii marile drumuri pe care s-a angajat știința pe care o predă, să asigure deci studierea ei nu în chip dogmatic, ci pe baza aprecierii critice a evoluției istorice, singura în măsură să dezvolte și să valorifice gîndirea tinerilor pe coordonatele contemporane.

Cheia de boltă a cercetării științifice pe deplin accesibile și necesare omului de la catedră se situează pe planurile de referință ale pedagogiei și didacticii. Clasa fiind aproape unicul laborator de cercetare, creație și experimentare din domeniul științei educației aplicate în învățămînt, este limpede că nimeni nu are mai mult contact cu terenul unde se validează-

MIRCEA HERIVAN

(Continuare în pag. a 3-a)

Prin jocul acesta cu bile va pătrunde treptat pe porțile aritmeticii

OPINIILE

MISIUNEA ȘCOLII CA FACTOR DE PROMOVARE A VALORILOR

Societatea modernă e martora unei mutații fundamentale: schimbarea rolului științei în viața socială, transformarea ei într-o sursă fundamentală și decisivă pentru progresul unui popor, schimbarea și optica noastră asupra folosirii integrale a resurselor științei. Apare însă evident că pentru a putea promova, dezvolta și folosi toate posibilitățile pe care le oferă știința, trebuie dezvoltat la maximum și perfecționat necontenit un alt sector al vieții sociale — învățământul, care creează condițiile necesare pentru exploatarea eficientă a resurselor științei. De altfel, trebuie spus că învățământul este astăzi — și va deveni în viitor din ce în ce mai mult — unul din factorii cei mai însemnați ai dezvoltării economice și sociale. Bătălia științei se hotărăște în școală. Învățământul are deci, în această perspectivă — datorită însemnătății de formă și promovă potențialul de inteligență națională, de a-l dezvolta și folosi cât mai judicios. Iată o sarcină care plasează învățământul în atenția întregului popor. Corespunzător acestei cerințe majore partidul și statul nostru acordă o mare atenție îmbunătățirii și dezvoltării permanente a învățământului.

Principala sarcină a școlii contemporane este de a contribui, în cel mai înalt grad, la pregătirea omului apt să participe cu deplină eficiență la progresul tehnic și științific. Se impune pentru aceasta o riguroasă selecție și promovare a aptitudinilor elevilor, o judicioasă orientare profesională, racordată atât la necesitățile actuale ale dezvoltării țării noastre, cât și la aptitudinile și inclinațiile elevilor.

Condițiile împlinirii acestui deziderat au fost create prin Directivele C.G. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea învățământului în patria noastră. Se impune acum ca fiecare învățător, fiecare profesor să stăruie asupra aplicării lor tot mai eficiente în viață.

În primul rând, credem, activitatea școlară trebuie să fie astfel orientată încât să stimuleze pe elevi ca, pe baza unei pregătiri generale, de largă deschidere, ei să opteze pentru anumite domenii, pentru anumite specialități în acord cu aptitudinile lor și să le aprofundeze pe acestea așa fel încât să performanțele lor să fie maxime. Se scoate, în general, că această chestiune se rezolvă de la sine prin faptul că în ultimele clase ale liceului există mai multe secte. Dar numai existența secțiilor nu va putea să rezolve total problema: ea poate cel mult să faciliteze rezolvarea ei. Fără alte acțiuni corespunzătoare ne putem trece în fața următorului paradox: școala — care are prin excelență sarcina de a selecta și promova valori — ar putea duce la o dăunătoare uniformizare, la menținerea mediocrității, la formarea unui elev bun la toate și la nimic, elevului care nu preferă o anumită disciplină în mod special, care nu are pasiuni, care nu se entuziasmează de o anumită activitate, care e multumit și nemulțumit de tot. E tipul elevului care nu va putea trăi nicodată satisfacția realizării sale integrale într-un anumit domeniu.

Pentru sporirea randamentului activității pedagogice pe linia dezvoltării multilaterale a aptitudinilor elevilor se face necesară credem, mai întâi, o schimbare de optică a profesorului asupra valorii pe care o reprezintă elevul. Dacă profesorul va accepta ca o realitate faptul diferențierii elevilor în funcție de posibilitățile și preferințele lor, câștigul va fi mare. Avem azi nevoie de oameni care să obțină rezultate de prestigiu într-un domeniu sau altul și nu de cei care acumulează la un nivel mediu cunoștințe din toate domeniile. Nu propunem, firește, ca școala să abdice de la sarcina ei de a da la elevilor o pregătire multilaterală, dar socotim necesar să se asigure promovarea aptitudinilor reale, a vocațiilor încă din momentul înfrângerii lor pentru a nu se pierde sau întîrzi dezvoltarea lor. Poate tocmai de aceea în planul de învățământ, mai ales la liceu, și-ar găsi locul și anumite obiecte de învățământ facultative care să contribuie la așezarea unor preocupări, a valorificării unor talente. Toate — evident — grefate pe fondul unei pregătiri generale unitare.

Aici intervine, desigur, și un alt factor — acela al pregătirii pedagogice pe care o are profesorul, care-l va ajuta în activitatea sa de depistare și orientare a aptitudinilor

lor elevilor. Între posibilitățile pe care profesorul le are la îndemână în această direcție una e de mare însemnătate: notarea Activitatea de apreciere a elevilor trebuie să contribuie în mai mare măsură la dezvoltarea gândirii independente și originale, a inteligenței și spiritului critic — atribute fundamentale ale formației intelectuale.

O chestiune importantă este și aceea a sporirii contribuției notelor la individualizarea învățământului și, deci, la dezvoltarea maximă a capacităților elevului. În acest sens, credem, că unele experiențe ce se fac (cu rezultate bune) în alte țări pot fi încercate și la noi. De exemplu, sistemul claselor mobile — pe grupe mici — în care să fie grupati elevii cu posibilități și preocupări apropiate la diferite obiecte de învățământ. Mobilitatea claselor ar putea fi adoptată mai ales pentru orele de muncă independentă. În aceste condiții însuși gradul de obiectivitate al notei ar fi sporit, iar aspectul formativ al notării, indiscutabil mai mare.

Asist. univ. EMIL PAUN
catedra de pedagogie Realistă și
București

Sînt necesare și clase speciale pentru elevii dotați la literatură

Destinat să ofere elevului un sistem de cunoștințe teoretice, cu caracter general și cu spectru larg, liceul de cultură generală se caracterizează printr-o diversificare a planurilor și programelor de învățământ mentală să permită orientarea viitorului absolvent către acel sector care concordează cu aptitudinile sale manifeste. În prezent, această diversificare este realizată prin existența paralelei, în sistemul de învățământ al claselor X-XII, a două secții care grupează diferențiat, după aptitudini, pe elevii inclinați către disciplinele realiste și pe cei cu preferințe pentru studiul disciplinelor umaniste.

Lăsînd la o parte criteriile de opțiune pentru una din cele două secții — în care adesea dorințele părinților și nu consultarea vocației reale a elevilor își spun cuvîntul — vom constata că planurile de învățământ sînt destul de puțin diferențiate, ceea ce diminuează rolul bifurcărilor în prefirizarea perspectivei profesionale. Vom lua doar un exemplu. Este greu de presupus că un „umanist“ poate să-și cultive diferențiat față de un „realist“ aptitudinile cînd în programul ambelor secții e prevăzută aceeași număr de ore de limba română și limbi străine. De asemenea, e greu de presupus că un „umanist“ poate să adîncească disciplinele de profil cînd nu e absolut de matematică și fizică, discipline pentru care nu are inclinații și a căror însușire, dificilă și îndoielnic utilă pentru viitoarea lui profesie, îi răpește un timp prețios.

În epoca noastră, chiar într-un liceu de cultură generală nu putem face abstracție de cerințele învățământului contemporan, îndreptat către o specializare incipientă a minții intelectuale. De aceea, diferențierea mai puternic conturată dintre cele două secții, nuanțările din interiorul fiecărei secții (de pildă secții realiste cu clase de fizică, matematică, biologie, chimie ori secții umaniste cu clase de limbă și literatură română, limbi străine, istorie-geografie, filozofie) se înscriu ca etape fundamentale și necesare ale modernizării învățământului teoretic. Aceasta nu atrage după sine, firește, condamnarea culturii generale. Numai că, pentru a răspunde puzii limitate de cuprindere a elevilor, ea trebuie să includă cunoștințe strict esențiale, introduse în sisteme conexionale și să fie realizată nu prin acumulări mnemonice, ci prin activizarea gândirii dialectice.

Preocupat de a ridica învățământul românesc la nivelul cerințelor pedagogice contemporane și de a-l integra în dinamica societății noastre socialiste, Ministerul Învățămîn-

mentului a făcut un pas important în direcția experimentării unor forme noi de realizare a cerințelor de cultură generală. Organizarea unor clase speciale cu profil de matematică, fizică și limbi clasice (elina), precum și un început de nuanțare a secției reale se înscriu pe orbita preocupărilor de restructurare modernă a învățământului, preconizate și de articolul 47 al Legii învățămînului. Tînînd seama de aceasta ne permitem să sugerăm luarea în studiu a posibilității de a se crea clase experimentale și pentru elevii deosebit de dotați la literatură.

Pledăm pentru această idee pornind de la câteva considerente. În ultima vreme, în școlile noastre preocupările legate de literatură au luat un avînt impresionant. Sutele de titluri de reviste școlare, zecile de plachete și antologii, asaltarea revistelor literare și chiar a editurilor de liceu indică o serioasă creștere a interesului pentru studiul literaturii. Nu se pare semidiferențiat că în ultimii doi ani peste 8000 de elevi de curs mediu au participat la concursurile de literatură, peste 2000 de nume au semnat creații literare apărute în revistele școlare și ce recentul concurs literar organizat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor a antrenat 82.000 de elevi din clasele III-VIII de pe cuprinsul patriei. Taberele pentru redactorii de reviste școlare și pentru elevii cu aptitudini literare din licee, organizate anul trecut la Bușteni și în acest an la Gilma ne-au evidențiat dorința unanimă a acestor elevi de a studia în clase cu profil special.

Este evidentă existența în școli a unui puternic filon de talente care așteaptă valorificarea. Ori, cercul de literatură, ca și cercul literar, nu pot îndeplini decît parțial rolul de formare a talentelor fie din cauza slabei organizării, fie din lipsa unui conducător corespunzător.

Ca și în domeniul muzicii, picturii, coregrafiei, sportului, talentul literar trebuie cultivat din vreme. Dar în timp ce pentru elevii dotați pentru muzică, artă plastică, dans, sport, există școli speciale în mare parte orașe ale patriei, pentru elevii dotați la literatură încă nu s-au găsit forme corespunzătoare de organizare.

Ar fi păcat să pierdem talente promițătoare care, în lipsa unor condiții prielnice de dezvoltare în școală — deci tocmai în perioada de dezvoltare și fixare a aptitudinilor — se sting sau își transferă energia într-un domeniu de activitate fără nici o conținută cu arta scrisului sau cu munca de cercetare literară. Cunoaștem ne-numărate cazuri de tineri extrem

de dotați, premiați ai concursurilor de literatură, viori-prime ale cenacurilor școlare și ale emisiunilor de tineret care, devenind ingineri, medici sau contabili (adeseori fără vocație) și-au îngropat talentul. Excepțiile sînt atât de puține încît le putem număra pe degete. Așa cum vorbim de rolul mediului social în educația copilului, putem vorbi de rolul ambianței în dezvoltarea talentului.

Credem că inițierea unei clase cu elevi talentați la literatură în cadrul secției umaniste a cite unui liceu din fiecare capitală de județ, în programul căreia să fie cuprinse preponderent elemente de lingvistică, de teorie, stilistică și estetică literară, de istorie a literaturii române și de istorie literară comparată și de sociologia culturii, limbii și universale de filozofie și a revistelor literare și chiar a editurilor de liceu moderne, va realiza un climat intelectual adecvat și progresiv de dezvoltare a talentului literar.

Ar fi necesar ca selecția elevilor pentru aceste clase să fie făcută la recomandarea specială a școlilor generale și în urma unei probe suplimentare la concursul de admitere, care să pună în evidență aptitudinea lor marcată pentru literatură. Pentru evitarea unor eventuale erori s-ar putea accorda un an de probă. Dacă elevul nu va corespunde, va fi transferat la o clasă umanistă obișnuită.

Bineînțeles, clasele speciale de literatură vor trebui să fie încadrate cu profesori care să asocieze buna pregătire și informare profesională cu preocupări active pentru creația critică și literară.

Însușirea progresivă, sistematică, a cunoștințelor de istorie, critică și creație literară, făcută cu pasiune și din plăcere, formarea unor deprinderi practice în cadrul activităților din cercuri și al altor manifestări specifice vor asigura elevilor cu aptitudini literare nu numai un bogat orizont cultural, dar și o linie de perspectivă profesională. Încă de pe băncile școlii se va contura viitoarea lor orientare către activitatea de lingvist, istoricograf, critic, scriitor sau profesor de literatură. Facultățile de litere ale universităților și institutelor pedagogice vor avea astfel studenți integrați deplin și organici în profilul specialității, iar învățămînțul va fi cîștigat de promoții de profesori care vor fi nu numai buni cunoaștători ai obiectului predat dar și oameni de gust, cu aptitudini creatoare, care vor ști să impulsioneze și să cultive cu competență tinerele talente.

Prof. TUDOR OPRIS
Liceul „M. Eminescu”
București

Lección de laborator la Liceul nr. 2 din Bacău

Prea puțin desen tehnic în liceu

Atracția pe care tehnica o exercită asupra tineretului este evidentă, atât în orientarea unui număr mai mare de tineri către secțiile reale ale liceului, cât și în opțiunea acestora în ceea ce privește activitatea cercurilor științifice și tehnice. Corelarea acestor preferințe cu cerințele obiective ale dezvoltării economiei noastre socialiste a determinat, într-o măsură din ce în ce mai pozitivă după părerea mea, realizarea unui început de specializare a viitorilor ingineri și fizicieni, chimiști și tehnicieni electronici etc. prin extinderea și adîncirea studiului disciplinelor matematice, fizice și chimice în secțiile reale ale liceului.

O singură disciplină, de mare importanță în pregătirea specialiștilor în domeniul tehnicii, nu numai că nu a fost integrată aceluiași prevederi, dar și s-a rezervat chiar o soartă dintr-o parte mai îngrate. Mă refer la desenul tehnic, a cărui predare a fost comprimată în primele două clase de liceu și întreruptă în clasele următoare. Aceasta face ca în institutele tehnice de învățământ superior sau în școlile tehnice postliceale studiul desenului tehnic să fie rezultat de la început. Cred că este timpul, în programele care vor fi alcătuite pe baza noului Legi a învățămînului, să se reconsidere, printr-o primă realitate, baza și ponderea deosebită a desenului tehnic în toate activitățile științifice și tehnico-practice, poziția și conținutul acestei discipline în ansamblul pregătirii școlare a tineretului.

Prof. CONSTANTIN
PIRJOLESCU-Buzău

Cerințe urgente ale pregătirii muzicale

În ultimii ani, s-au întreprins multe acțiuni pozitive pentru întărirea rolului școlii în educația muzical-estetică a tinerii generații, pentru valorificarea rolului muzicii ca factor de dezvoltare spirituală și de îmbogățire sufletească a elevilor. Cred însă că aceste eforturi nu au fost conduse pe toate planurile.

O primă problemă, în privința căreia ar trebui efectuată o cotitură, este aceea a repertoriului — atât al celui cuprins în programele analitice, sărac și în majoritate învechit, cât și al repertoriului formațiilor școlare. Deși, trebuie să recunoaștem, atât Educația muzicală și Școala de muzică și în majoritate învechit, cât și al repertoriului formațiilor școlare, acestea sînt încă departe de a acoperi cerințele actuale de „repertoriu” pe care le resimțim școlii.

Cea mai importantă problemă care solicită o rezolvare pozitivă rămîne însă predarea muzicii în primele clase ale școlii generale. S-au făcut experimente, a apărut și o lucrare de sinteză care prezintă avantajele pregătirii la clasele I-IV cu cadre didactice specializate. Consider că în ceea ce privește muzica predarea cu specialiști este de stringență actualitate. Numărul de școli din raza unei comune este, în condițiile noi împărțiri administrative, suficient de mare pentru a se găsi învățători cu evidente talente muzicale care, pregătii corespunzător prin cursuri de perfecționare și specializare organizate la nivel județean, să poată asigura un nivel mult mai ridicat al predării muzicii în clasele I-IV.

Prof. ION I.
MUCUCIOARA
Liceul nr. 2 Tg. Jiu-Jiu

CONTINUĂRI • CONTINUĂRI

Răspunderile ce ne revin

bază o îndelungată experiență personală. În acest domeniu mai mult ca oriunde trebuie să acționeze înțelepciunea și experiența colectivă!

Trăim cu toții sentimentul solidarității conștiente a poporului în jurul partidului, a conducerii sale. Acest sentiment, acum, în preajma deschiderii noului an școlar, l-am încercat parcă cu mai multă emoție și mîndrie. Conștiința unui drum comun, a unui țel nobil, care este edificarea socialistă a patriei, trebuie să dădă în inima tineretului. Cerințele social-politice actuale, sint convertibile în oricare lecție, se pot face sensibile și înțelese prin intermediul oricărei discipline.

Munca patriotică pe care au desfășurat-o numeroși elevi ai școlii în vacanța de vară pe șantierele naționale, acțiunea obștească de strîngere a recoltei la care participă elevii claselor a XI-a, sînt doar cîteva elemente noi care reprezintă surse de însușire a educației patriotice. Sînt în puterea noastră ca la începutul anului școlar să fie puse în valoare, canalizate către efortul constructiv. Prezența vie și stimulatoare a profesorului în mijlocul elevilor, așa cum s-a dovedit cu prilejul recentelor activități de muncă patriotică, este singura cale de fertilizare a acestui uriaș rezervor de simțire și forțe umane pe care o reprezintă entuziastul nostru tineret.

O atenție cu totul specială se va acorda în acest an orientării școlare și profesionale, acțiune la care își vor da aportul și unii specialiști în psihologie pedagogică. Acțiunile incluse acestei preocupări converg către un țel limpede: dezvoltarea întregului potențial de energii intelectuale, morale și fizice ale elevilor, pe care trebuie să-i predăm societății ca personalități conturate, multilaterale pregătite, capabili să participe activ și creator la viața societății noastre. La nivelul colectivului nostru de diriginți și profesori se va desfășura o activitate sistematică de cunoaștere a aptitudinilor, inclinațiilor, intereselor și deficiențelor fiecărui elev. Observarea elevului în toate ipostazele activității școlare și extrașcolare, colaborarea strînsă cu familia, sondaje de opinii, anchete pe bază de chestionari vor fi cîteva mijloace pe care le vom utiliza pentru cunoașterea psihic-individuală a elevilor, în vederea unei cât mai judicioase îndrumări în alegerea secției și a viitoareii cariere.

Se conturează, din Directivele, răspunderea sporită ce revine

școlii față de viitorul generației tinere. Noi înțelegem procesul orientării școlare și profesionale ca flux educațional continuu ce are în vedere polyvalența aptitudinilor umane. O primă etapă a acestei acțiuni se consumă în clasa a IX-a. Ea constă în cunoașterea cât mai exactă a modului cum se conturează inclinațiile elevilor către un grup sau altul de materii școlare. Urmărim în același timp prin lucrări date în clasă, prin controlul temelor și al celorlalte activități independente, în ce măsură elevii izbutesc să-și formeze un stil de muncă intelectuală și randamentul acestuia. În funcție de concluziile la care se ajunge, se stabilește concordanța între dorințele și posibilitățile reale ale elevului. Orientîndu-ne în funcție de gruparea obiectelor la care elevul a obținut un rezultat mai bun și, prin consultarea lui și a familiei, efectuăm repartizarea pe secții după promovarea clasei.

În a doua etapă, studiem în ce măsură alegerea secției corespunde vocațional. În general sînt rare cazurile în care e necesară o reorientare. Educatorul nu trebuie să uite însă că există o dinamică a capacităților, că unele aptitudini se află în stare latentă, altele se manifestă mai tîrziu și nu toate pot fi puse în valoare prin specifice solicitări școlare.

Aș accentua, în încheiere, asupra importanței fîntării disciplinelor școlare, cu multiplele ei implicații și consecințe. Asigurarea unui nivel de cultură generală, a unei tinute și conduite civilizate și decente sînt de neconcepț fără o disciplină solidă, fermă. Sensul primordial al epitetului „cu minte” traduce o anumită concepție a poporului nostru despre comportare. Purtarea era considerată în școala noastră din trecut ca un act sintetic de conștiință, ca o manifestare a rațiunii. Cred că și în privința reglementării problemelor de disciplină trebuie să apelăm cât mai mult la rațiunea elevilor.

M-am referit, desigur, în aceste însemnări, doar la cîteva dintre Imperativele majore ce decurg din Directivele partidului. Privesc cu un sentiment de neclintită încredere în progresul continuu al învățămînului românesc. Politica școlară a partidului nostru se dovedește, prin actuala rețazăre a școlii, profund realistă și științifică. Condițiile an școlar ne obligă atât pe noi profesori, cât și pe elevi, părinți, pe toți cei legați de destinele școlii, să ne cîntărim răspunderile și să nu preocupăm nimic pentru a le înlăpta.

Formația intelectuală a profesorului contemporan

ză sau se înfirmă ipotezele pedagogiei și ale didacticii decît profesorul, cel care lucrează permanent în mijlocul elevilor. Efervența acțiunii de reconstrucție modernă a pedagogiei și didacticii, concepțiile și metodele noi, începînd cu pedagogia cibernetică, cu metodele structuraliste și terminînd cu cel mai simplu procedeu menit să ridice eficiența procesului de învățămîn solicită multilateralitatea acestor științe a personalității profesorului. Așa cum am mai subliniat, aici mai mult decît oriunde trebuie să se manifeste capacitățile de cercetare și investigație ale educatorului, posibilitățile lui de a verifica și aplica noi principii și metode, în mod pe deplin creator, științific fundamentat și în funcție de condițiile date.

Astăzi, în mai mare măsură decît în trecut, cunoștințele temeinice de psihologie științifică

se cer asociate, ca o condiție, sine qua non, formației intelectuale a profesorului. Aceasta — în primul rînd, pentru că așa unitatea didacticii a procesului instructiv-educativ presupune individualizarea cât mai profundă a fenomenului complex de predare-însușire, pentru că pe primul plan al sarcinilor pedagogice se află în prezent descoperirea și maxima valorificare timpurie a aptitudinilor, inclinațiilor și talentelor fiecărui adolescent. Cultura unui asemenea profesor, intelectual cu vaste orizonturi, presupune nu cunoștințe exhaustive — lucru evident imposibil — ci o amplă și precisă orientare în viața cultural-științifică contemporană, ca și înțelegerea valorilor artei moderne, capacitatea afectivă, „moralitatea înaltă”.

Valorarea oricărei aprecieri implică în sine o obligație morală: situarea omului de la catedră în poziția de prototip al intelectualului contemporan nu este, evident, numai un titlu de mîndrie, ci subliniază mai ales înaltele responsabilități sociale ale educatorului, vastul contur al cerințelor față de formația lui spirituală.

o vioră, un arcus, un
profil de copil transfigurat
de lumina unui
întreg univers — universul
nuantelor pe care doar
undele muzicii îl poate
exprima, un univers de
infinită vioră, un univers
ale cărui valențe formative
nu ne putem permite
nicodată, să le ignorăm

INVĂȚAREA PRIN PROBLEMATIZARE

Una dintre principalele căi ale formării gândirii logice a elevilor o constituie formularea și propunerea spre rezolvare a problemelor. O consecință majoră a acestei preocupări a didacticii moderne o constituie trecerea principiului problematizării din sfera psihologiei gândirii în sfera psihologiei predării și învățării.

Cercetătorii sovietici în domeniul psihopedagogiei ca și practica didactică a școlilor din Uniunea Sovietică și-au îndreptat, în ultimii ani, o atenție deosebită asupra principalelor implicații ale învățării prin problematizare atât în scopul dezvoltării inteligenței, în general, și a dezvoltării gândirii științifice-tehnice, în special, cât și în scopul acumulării cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor.

Cercetările întreprinse în această direcție au relevat, în primul rând, principalele trăsături ale eficacității învățării prin problematizare. Este vorba de faptul că această formă de studiu solicită la maximum gîndirea elevilor și îi supune unei activități intelectuale creatoare. Totodată prin acest mod de învățare, elevul devine centrul, subiectul procesului de învățămînt al căruia organizator este profesorul, iar în timpul proces de asimilare și aplicare a cunoștințelor se efectuează prin căutările active ale elevilor în vederea rezolvării „situațiilor de problematizare”.

Studiile întreprinse de psihopedagogii sovietici au relevat și principalele situații de problematizare existente obiectiv, în funcție de structura specifică a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor acumulate de elevi și cu care pot opera aceștia.

Un prim tip al situațiilor de problematizare este legat de apariția unui dezacord între vechile cunoștințe ale elevilor și cerințele impuse de rezol-

varea unei probleme, ceea ce determină interesul sporit al acestora pentru asimilarea de noi cunoștințe. Organizarea unei situații de problematizare de acest tip implică rezolvarea pe plan metodic a legăturii între faza de verificare a cunoștințelor și cea a transmiterii de noi cunoștințe și mai ales crearea la elevi a impresiei unei „descoperiri” proprii.

O altă situație de problematizare se referă la cazurile în care elevii trebuie să aleagă dintr-un lanț sau sistem de cunoștințe, chiar incomplete, numai pe cele ce le vor fi necesare în rezolvarea unor anumite cazuri, urmînd să completeze elementele de care încă nu dispun. „Situația” mai are o variantă, respectiv un procedeu inversat: aceea de a oferi elevilor pe lîngă datele necesare rezolvării problemelor și unele date inutile, pe care ei vor trebui să le înlăture, să nu țină seama de ele în căutarea soluției.

O situație de problematizare, relativ frecvent creată în timpul lecțiilor, este aceea în care elevilor li se cere să aplice în condiții noi cunoștințele anterioare asimilate.

Iată în sfîrșit și o altă situație: elevii sînt puși în fața unei contradicții între modul de rezolvare, posibil din punct de vedere teoretic și imposibilitatea lui de aplicare practică. Aceasta îl va conduce pe elev să cunoască fie anumite limite ale raționamentului teoretic, fie anumite cazurile excepționale.

Evident situațiile de problematizare devin cu atît mai complicate cu cît crește și gradul de dificultate al obținerii rezultatelor.

Studiile întreprinse de cercetătorii sovietici și o serie de experimente au conturat și metoda specifică învățării prin problematizare. În structura

lecțiilor concepute pentru a asemăna mod de învățare, momentul reactualizării cunoștințelor anterioare asimilate, strîns legat de cerințele predării noii teme este urmat de o perioadă de activitate comună a profesorului și elevilor în vederea formulării unor prime concluzii. Acestea sînt precedate de o analiză amănunțită a problemelor și se exprimă sub formă de ipoteze sau supoziții.

A treia verigă a lecției constă în analizarea greșelilor scoase în evidență de formularea concluziilor precedente. Această analiză permite elevilor să înțeleagă cauzele greșelilor lor tipice și să le evite în viitor. În continuare, se trece la prelucrarea de către elevi a noului material și la integrarea acestuia în bagajul lor de cunoștințe.

Ultima verigă a lecției constă în stabilirea corelației dintre materialul predat și diversele lui posibilități de aplicare concretă, ușurîndu-se astfel și stabilirea unor legături reciproce între diferitele discipline școlare.

Învățarea prin problematizare pune și în fața profesorului sarcini noi. Astfel, în afara cerințelor privind o analiză aprofundată a materialului destinat predării, profesorului i se cere să aleagă tipul cel mai adecvat de situație de problematizare, să alcătuiască sistemul de probleme și întrebări și să stabilească metodele concrete de activitate cu elevii.

În acest an școlar se prevede o deosebită extindere în școlile sovietice a învățării prin problematizare, metodă îmbrățișată cu interes de un mare număr de cadre didactice, pentru caracterul ei activ și valențele dovedite pe planul dezvoltării gândirii științifice a elevilor.

Clubul elevilor — meteorologi

Urmărirea timpului probabil, o activitate căreia i se dedică mult timp în numeroase școli, a devenit un studiu foarte serios la liceul Lakeland din (statul Westchester, în statul New York, Elevii acestui liceu, indemnăți de unul din profesorii lor, au înființat cu trei ani în urmă un club pentru stabilirea timpului probabil. În prezent clubul, care numără 100 de membri, este înzestrat cu o gamă impresionantă de aparate din cele mai moderne.

Elevii realizează propriile lor grafice și aduc servicii în prevederea furtunilor sau ninsoșilor.

Comitetul școlar, care a existat la început să aloce fonduri pentru procurarea de aparate, s-a răzgîndit cînd a văzut entuziasmul copiilor pentru serviciul lor de prevedere a timpului probabil.

Anul acesta școala a adăugat în programul de învățămînt un curs permanent de meteorologie.

Studiu de pedagogie comparată

Sub egida unor organizații internaționale de învățămînt, afiliate la U.N.E.S.C.O. o comisie a Școlii superioare pedagogice din Stockholm, au concursul unor specialiști de renume internaționali, întreprinse un studiu comparat asupra eficienței sistemelor de învățămînt din 78 de țări.

Cercetarea a fost esalonată pe parcursul a trei etape. În prima etapă, încheiată recent, cercetătorii s-au ocupat de nivelul pregătirii matematice în școlile din 12 țări occidentale, prin examinarea efectivă a 133.000 de elevi. Compararea și interpretarea datelor obținute arată că cele mai bune rezultate globale în însușirea cunoștințelor matematice le obțin elevii japonezi, a căror pregătire este net superioară pregătirii elevilor din școlile Statelor Unite, Suediei și Finlandei.

Etapa a doua va urmări pregătirea a 500.000 de elevi, din toate cele 78 de țări cuprinse în cercetare, în domeniul limbii și literaturii materne, științelor naturii, științelor sociale și limbilor străine. În sfîrșit, în etapa a treia va fi urmărită evoluția unor absolvenți pornind de la rezultatele obținute de ei în școala elementară apoi în clasa terminală a învățămîntului obligatoriu și cercetîndu-se în continuare cum au reușit aceștia în viață — profesorii pe care le exercită, rezultatele profesionale obținute, comportarea etică etc. Întreaga cercetare se va încheia în anul 1970.

Prof. T. Husén, conducătorul comisiei care efectuează această cercetare, subliniază că scopul urmărit este acela de a verifica amploarea fundamentării științifice a sistemelor de învățămînt din diferite țări și a măsurilor pentru perfecționarea și modernizarea acestora.

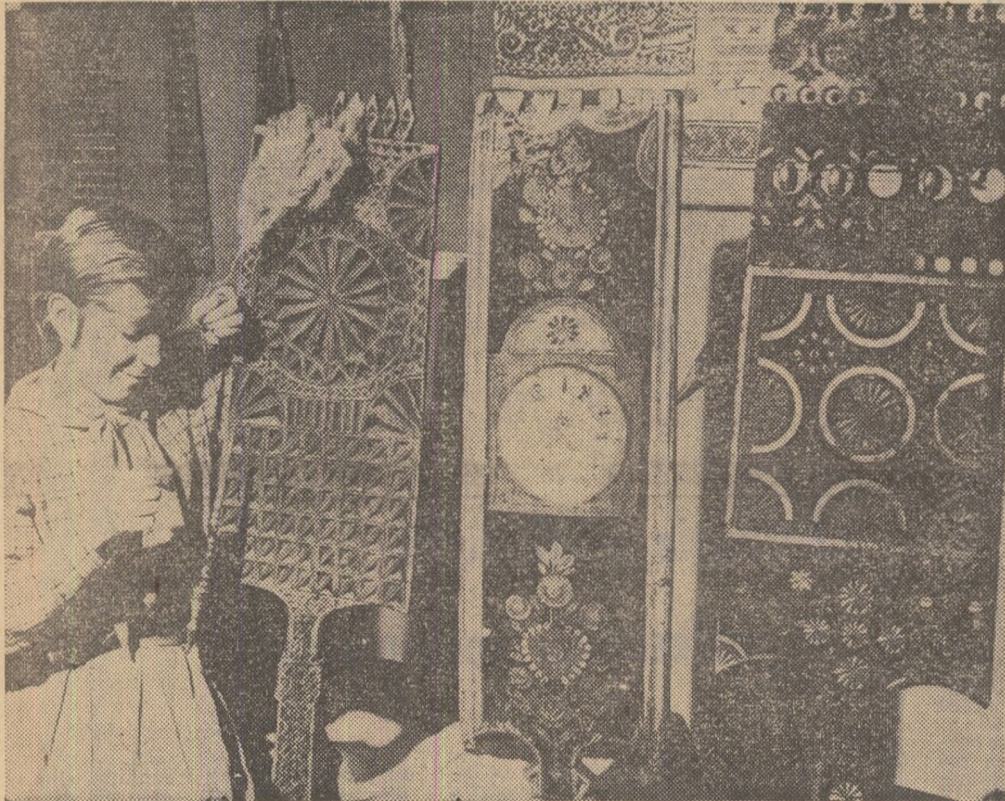
„Caiete de vacanță”

Printre materialele didactice auxiliare folosite în școlile primare din Franța, de un deosebit succes se bucură așa-numitele „caiete de vacanță”, realizate de editura pariziană Magnard după indicațiile și cu concursul competent al specialiștilor în pedagogie.

Elaborate pe serii pentru elevii din cursul preparator (6-7 ani), cursul elementar (7-9 ani), cursul mijlociu (9-12 ani) și clasele de tranziție (12-14 ani), „caiele de vacanță” cuprind jocuri și exerciții care merg de la completarea unor propoziții și colorarea unor figuri pînă la soluționarea unor probleme de logică și logică ce pun la încercare puterea de discernămint a elevilor. Fiecare caiet conține, organizate grație, teme pentru patru săptămîni, acoperind o parte din vacanța elevilor. Reîmprospătînd cunoștințele de geografie, istorie, științe naturale, fizică, matematică și, bineînțeles, limba maternă, „caielele” servesc totodată la pregătirea plăcută a contactului cu materia clasei viitoare.

Dezlegarea corectă a exercițiilor și problemelor permite elevilor participarea la un concurs dotat cu elocinții de premii.

Profesoara Jeanne Giraud, autoarea cailor destinate cursului mediu și claselor de tranziție, relevă că acest concurs școlar recapitulativ, realizat în perioada vacanței în condiții plăcute, fără un efort deosebit dă rezultate foarte bune.

Școala medie nr. 210 din Moscova dispune de un valoros muzeu folcloric și etnografic. Acesta cuprinde în colecțiile sale numeroase piese originale, pe care elevii le adună de la bătrîni meșteri populari din regiuni cu specific diferit. Activitatea aceasta îi interesează și îi atrage în mod deosebit.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE

BIOLOGIE

Biologia generală, disciplina de sinteză care a realizat în ultimele decenii progrese uriașe pe plan mondial și național, se predă din acest an școlar, în liceele noastre, după un nou manual, în baza unei noi programe analitice.

Dat fiind conținutul nou al manualului — multe probleme ale biologiei actuale aparînd pentru prima dată în paginile unui manual românesc de biologie generală pentru liceu — considerăm de folos pentru profesorii de specialitate să întreprindă o acțiune mai largă de documentare pentru ca pe baza acestei informări bogate să poată valorifica cu cele mai bune rezultate materia din cuprinsul manualului pe care urmează s-o transmită, s-o explice elevilor. În acest sens, pentru a veni în sprijinul profesorilor care predau *biologia generală* la clasa a XII-a și anii II și III ai liceelor de specialitate recomandăm câteva lucrări de sinteză, apărute în ultimii ani în țara noastră, axate pe tematica acestui manual:

- I. *Istoria biologiei și biologia în România.*
- BOTNARIUC N. — Din istoria biologiei generale, Ed. științifică, București, 1957, cap. I—IV și VI.
- MOTAS C. — Figuri de naturaliști, Ed. științifică, București, 1960 pg. 7—97; 243—339.
- II. *Compoziția materiei vii.*
- COTAESCU I. — Materia vie, Ed. științifică, București, 1968.
- SĂHLEANU V. — Chimia, fizica și matematica vieții, Ed. științifică, București, 1965, cap. II, III, IV.
- III. *Organizarea materiei vii.*
- BOTNARIUC N. — Organizarea și evoluția materiei vii, Ed. științifică, București, 1967.
- BOTNARIUC N. — Principii de biologie generală, Ed. Acad. R.S.R., București, 1967, cap. I.
- STUGREN B. — Știința evoluției, Ed. politică, București, 1965, cap. II.
- IV. *Originea vieții pe pămînt.*
- OPARIN A. I. — Originea vieții pe pămînt, Ed. științifică, București, 1960.
- OPARIN și FESENKOV — Viața în univers, Ed. științifică, București, 1961.
- SĂHLEANU V. — Chimia fizică și matematica vieții, Ed. științifică, București, 1965, cap. XIX.
- V. *Evoluția speciilor.*
- DARWIN CH. — Originea speciilor, Ed. Academiei București, 1957.
- DARWIN CH. — Călătoria unui naturalist pe bordul vasului Beagle, Ed. tineretului, București, 1958.
- BOGOESCU C. și BOLDOR ST. — Homocromie și mimetism, Ed. științifică, București, 1965.
- BOTNARIUC N. — Organizarea și evoluția materiei vii, Ed. științifică, București, 1967.
- BOTNARIUC N. — Principii de biologie generală, Ed. Acad. R.S.R., București, 1967, cap. II—V.
- RAICU P. și BRATOSIN S. — Genetica în actualitate, Ed. științifică, București, 1967.
- STUGREN B. — Știința evoluției, Ed. politică, București, 1965, cap. III—IV.
- VI. *Originea omului.*
- DARWIN CH. — Originea omului, Ed. Acad. R.S.R., București, 1967.
- MILCU ȘT. și MAXIMILIAN G. — Introducere în antropologie, Ed. științifică, București, 1967.

Pentru toate capitolele de un real folos pot fi consultate revistele „Natura” pe ultimii doi ani.

Dr. CORNELIA DOROBANȚU
lector universitar
Facultatea de biologie — Universitatea București

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE

- ANUNȚA
scoaterea la concurs a următoarelor posturi:
- I. În ziua de 22 octombrie 1968, la București:
- 1 cercetător științific — limba franceză — sectorul „Limbi străine”;
  - 1 cercetător științific limba germană — sectorul „Limbi străine”;
  - 1 cercetător științific principal — matematică — sectorul „Matematică”;
  - 1 cercetător stagiar — matematică — sectorul „Matematică”;
  - 1 cercetător stagiar — desen-pictură — sectorul „Activități practice”;
  - 1 șef sector cercetare științifică — pedagogie sau medicină — sectorul „Instruire programată și mijloace moderne de învățămînt”;
  - 1 cercetător științific principal — pedagogie — sectorul „Activități pionieresti”;
  - 1 cercetător științific — pedagogie — sectorul „Activități pionieresti”;
  - 1 cercetător stagiar — pedagogie — sectorul „Activități pionieresti”;
  - 1 cercetător stagiar — medicină-pediatrie — sectorul „Pedagogie medicală”;
  - 1 cercetător științific — pedagogie — sectorul „Pedagogie comparată”;
  - 1 cercetător științific principal — filozofie — sectorul „Științe umaniste”;
  - 1 cercetător științific — fizică — sectorul „Științele naturii”;
  - 1 cercetător științific — biologie — sectorul „Științele naturii”;
  - 1 cercetător științific principal — pedagogie — sectorul „Instruire programată și mijloace moderne de învățămînt”;
  - 1 cercetător științific — filozofie — sectorul „Educație în liceu”;
  - 1 cercetător științific — psihologie sau pedagogie — sectorul „Educația adulților”;
  - 1 cercetător științific principal — pedagogie sau filozofie — sectorul „Istoria pedagogiei”;
  - 1 cercetător științific principal — pedagogie — sectorul „Didactica învățămîntului elementar”;
  - 1 șef sector — pedagogie — sectorul „Educația adulților”;
  - 1 șef sector — pedagogie — filiala Timișoara;
  - 1 cercetător științific principal — pedagogie — filiala Craiova.
- II. În ziua de 24 octombrie 1968, la Filiala din Cluj a Institutului:
- 1 cercetător științific principal — limba și literatura maghiară — sectorul „Limbi străine”;
  - 1 șef sector cercetare științifică — pedagogie sau medicină — sectorul „Defectologie”.
- Cererile de înscriere se primesc la Institutul de științe pedagogice din București, str. Sfîntii Apostoli nr. 14. Serviciul personal, pînă la data de 15 octombrie a.c., însușite de actele prevăzute de „Regulamentul de recrutare, promovarea și atestarea cadrelor de cercetători științifici din unitățile de cercetare R.S.R.”, publicat în extras în Buletinul Oficial, Partea a III-a nr. 4, din 8 ianuarie 1968.

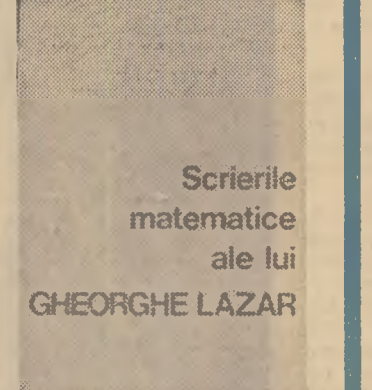
ANUNȚ

Liceul nr. 1 din Beiuș aduce la cunoștință că la 13 octombrie 1968 organizează sărbătorirea a 140 de ani de la înființare. Cu acest prilej foștii elevi și profesori sînt invitați să participe la această sărbătorire anunțîndu-și participarea pînă la 1 octombrie. De asemenea cei ce dețin materiale legate de trecutul istoric al liceului sînt rugați să le trimită pentru expoziția documentară.

BIBLIOTECA

„Scrierile matematice ale lui Gheorghe Lazăr”

Apărute recent în Editura Academiei, cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la întemeierea învățămîntului secundar și superior în limba română, manuscrisele lucrărilor de matematică ale lui Gh. Lazăr aflate în Biblioteca Academiei R.S.România, transcrise din chirlică și adu-

nate de profesorul Axente Creangă, care a funcționat la școlile „Gh. Lazăr” din Avrig și din Sibiu, sînt redactate circuitual mai larg de cititori și specialiști din țara noastră.

Prefața „Scrierilor matematice” semnată de acad. prof. G. Vrănceanu, sintetizează principalele aspecte ale activității didactice și științifice desăvîrșite de ilustrul cărturar român. Subliniind formația filozofică și științifică largă a lui Gheorghe Lazăr, cultura

sa matematică, dobîndită la înaltele școli din Cluj și Viena, prefata insistă asupra patriotismului înflăcărat al dascălului ardelean care a creat o adevărată epocă în afirmarea și înflorirea culturii naționale și a științei românești.

Operă de pionierat pe ogorul științei matematice românești, „Scrierile matematice” ale lui Gheorghe Lazăr s-au bucurat de atenția și prețuirea celor mai de seamă matematicieni români. Traian Lalescu afirma: „Lazăr a fost primul inginer român din Țara Românească, Lazăr a fost primul profesor care a predat în românește matematicile superioare la București, Lazăr a fost primul compunător al unei trigonometrie românești”.

Ediția îngrijită de profesorul Creangă a transcris textul foarte fidel față de manuscrisul original, pentru ca el să poată fi folosit de lingviști, filologi, istorici, matematicieni, pedagogi și de alți cercetători și să reprezinte stadiul din acel timp al cunoștințelor matematice, precum și aspectele specifice ale structurii limbii române folosite de autor. Sînt prezentate „Aritmetica matematică” alcătuită acum întii în limba românească prin Gheorghe Lazăr într-un foliosul școlarilor săi din școala din Sfîntu Sava”, București, 1821, însoțită de ample explicații și note, precum și completări după manuscrisul original, și „Trigonometria cea dreaptă” purtînd același subtitlu și aceeași dată de apariție. Manualul de aritmetică,

conceput de Gh. Lazăr după mai mulți autori, este cel mai complet manual scris în limba română la acea dată. La rîndul său, manualul de trigonometrie constituie o primă încercare de introducere a terminologiei trigonometrice în limba română. Autorul transcrierii completează cu explicații și note textul manuscrisului, iar în final, adaugă și Notele întocmite de profesorul Traian Lalescu la prima tipărire, din 1919.

Pe lîngă ilustrațiile după textul manuscrisului, lucrarea mai cuprinde un glosar de termeni matematici ieșiți din uz, folosiți de Gh. Lazăr în manuscrisele sale, ca și un glosar cuprinzînd termenii care s-au păstrat pînă astăzi în forme identice sau apropiate.

Scrierile matematice ale lui Gheorghe Lazăr cuprind în ediția de față constituie un material valoros pentru mai buna cunoaștere a activității didactice și științifice a ilustrului cititor al învățămîntului secundar și superior în limba română, ca și pentru înțelegerea epocii în care s-a zămislit terminologia științifică română.

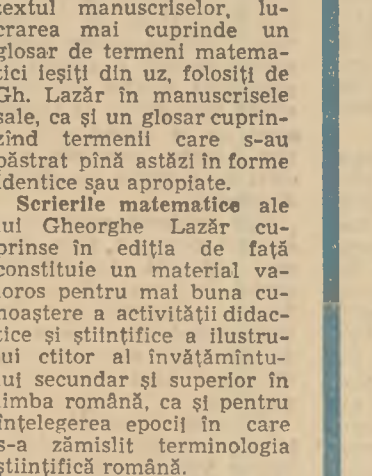
EMIL DOMOCOȘ

„Probleme — întrebări de fizică”

Problemele-întrebări au în pregătirea fizicii un rol deosebit pentru stimularea gândirii elevilor, pentru însușirea și aplicarea corectă a legilor fizicii. Căci dacă în cazul problemelor nume-

rice, elevul poate, de multe ori, să dea răspunsul prin simplă aplicare a unei formule matematice, problemele-întrebări, rezolvarea solicită întotdeauna un raționament cu caracter științific în legătură cu fenomenul pus în discuție și legile fizice în virtutea cărora se desfășoară.

Lucrarea „Problemele-întrebări de fizică” pentru clasele VI—VIII a profesorilor Margareta Alilincă și Liviu Rădulescu a apărut

recent, după ce o lucrare identică pentru elevii din liceu a cunoscut un binecîntat succes.

Volumele noi apărute umple un gol în literatura didactică, constituind totodată o completare substanțială a materialului predat la fizică în clasele VI—VIII. Problemele-întrebări cuprind în lucrare au fost organizate din motive didactice, în ordinea de pre-

dare a capitolelor din programa de fizică pentru clasele VI—VIII și, bineînțeles, în raport cu gradul lor de dificultate. Sînt prezentate un număr de peste 570 de probleme privind capitolele „Mecanica”, „Căldura”, „Electricitatea”, „Optica” și „Structura atomului”.

În afara problemelor destinate diferitelor capitole, lucrarea mai cuprinde și o serie de probleme-întrebări de sinteză, ale căror răspunsuri pot fi date de elevi numai după parcurgerea mai multor capitole de fizică. De asemenea este interesant și faptul că răspunsul la o serie de întrebări poate fi dat numai după ce au fost efectuate diferite experiențe în laborator. Aceasta îl conduce pe elevi la contactul direct cu fenomenele fizice, ceea ce dezvoltă spiritul lor de cercetare științifică.

Prin conținutul său, volumul „Probleme-întrebări de fizică” se adresează elevilor din clasele VI—VIII care doresc să-și întreprindă cunoștințele căpătate la școală. Lucrarea este un prețios ajutor și pentru profesorii aflați în primii ani la catedră, care nu au avut încă timpul necesar să culeagă exemple interesante pentru ilustrarea lecțiilor de fizică în sfîrșit, recomandăm această lucrare studenților de la facultățile de fizică-chimie ale institutelor pedagogice, pentru preluarea lecțiilor de practică pedagogică.

Lector univ. dr.
COSMA C. TUDOSĂ

redactat, după ce o lucrare identică pentru elevii din liceu a cunoscut un binecîntat succes.

Volumele noi apărute umple un gol în literatura didactică, constituind totodată o completare substanțială a materialului predat la fizică în clasele VI—VIII. Problemele-întrebări cuprind în lucrare au fost organizate din motive didactice, în ordinea de pre-